

**Μο.Δι.Π. ΤΕΙ Ηπείρου
2010-2015**

Άρτα, 7 Οκτωβρίου 2015

Αξιολόγηση και ακαδημαϊκή ανάπτυξη του τμήματος Λογοθεραπείας

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΑΣΙΟΣ

Αναπληρωτής Καθηγητής

Πρόεδρος του Τμήματος Λογοθεραπείας του ΤΕΙ Ηπείρου

Περίγραμμα

- Το τμήμα και οι σπουδές Λογοθεραπείας
- Οι διαδικασίες αξιολόγησης
- Ακαδημαϊκή ανάπτυξη και προοπτικές

Δεδομένα

- **16 έτη** λειτουργίας (Π.Δ. 200 Φ.Ε.Κ.179/ 16-09-99, 2000-2001 οι πρώτοι 100 εισακτέοι).
- σταθερή κάλυψη των προσφερομένων θέσεων (**120**), με σταθερά την πιο υψηλή βάση εισαγωγής στο **ΤΕΙ Ηπείρου (14357** - στη 2η θέση το τμήμα Προσχολικής Αγωγής έχει φέτος βάση 12104).
- Στο ΣΥΝΟΛΟ των ΤΕΙ της χώρας μεγαλύτερη βάση εισαγωγής έχουν μόνο τα τμήματα Φυσικοθεραπείας, Εργοθεραπείας, Λογοθεραπείας του ΤΕΙ Πάτρας (14641, αλλά με 69 θέσεις εισακτέων) και Κοινωνικής εργασίας του ΤΕΙ Αθήνας (14408).
- Βρίσκεται **σταθερά μέσα στα πρώτα 10 τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ** που αποτελεί 1η επιλογή για τους εισακτέους.
- Σήμερα φοιτούν 983 ενεργοί φοιτητές.
- Συνολικά έχουν αποφοιτήσει 1349 λογοθεραπευτές από το τμήμα.
- Τα 2/3 περίπου των φοιτητών αποφοιτούν κανονικά σε 4 ακαδημαϊκά έτη.

Η Λογοθεραπεία στην Ελλάδα σήμερα

- Δυό ΤΕΙ προσφέρουν προπτυχιακό κύκλο σπουδών Λογοθεραπείας
- Στη χώρα δραστηριοποιούνται στο χώρο επαγγελματίες *τριών διαφορετικών προελεύσεων* : **i) με διαφορετικού αντικειμένου προπτυχιακές σπουδές** (και σχετικό με τη λογοθεραπεία μεταπτυχιακό), **ii) απόφοιτοι ΤΕΙ Λογοθεραπείας**, καθώς και **iii) Λογοθεραπευτές με σπουδές σε χώρες με διαφορετική οργάνωση σπουδών** (π.χ. Η.Π.Α.).
- Οι Λογοθεραπευτές **δεν αντιπροσωπεύονται από ένα συλλογικό όργανο** (αλλά πολλά) και δεν υπάρχει δυστυχώς ακόμη ξεκάθαρο και δίκαιο πλαίσιο κατοχυρωμένων επαγγελματικών δικαιωμάτων.
- **Είναι ορατός ο κίνδυνος να ακυρωθούν στην πράξη τα Τμήματα Λογοθεραπείας των ΤΕΙ** αν δεν θεσπιστεί το αυτονόητο, με πρόβλεψη μόνο για τους επαγγελματίες που ήδη ασκούν το επάγγελμα κι όχι προοπτικά.

Οι ανάγκες για Λογοθεραπευτές στην Ελλάδα σήμερα

- Είναι εθνική ανάγκη να προστεθούν στο δυναμικό της χώρας καλά εκπαιδευμένοι λογοθεραπευτές και το Τμήμα Λογοθεραπείας ξεκάθαρα έχει ανάγκη μεγαλύτερης επένδυσης για να εκπληρώσει αυτές τις ανάγκες δημόσιας υγείας της Ελληνικής Δημοκρατίας.*
- Αν και οι προτεραιότητες της κλινικής πρακτικής σήμερα είναι οι αναπτυξιακές και μαθησιακές διαταραχές της παιδικής ηλικίας υπάρχει αξιοσημείωτη ανάγκη πρόβλεψης για τις διάφορες επίκτητες και νευροεκφυλιστικές διαταραχές επικοινωνίας ανθρώπων όλων των ηλικιών. *

* (Τροποποιημένα, από την Έκθεση αξιολόγησης του Τμήματος Λογοθεραπείας, Ιούνιος 2013, σελίδα 8).

Οι διαδικασίες αξιολόγησης

- Η εσωτερική αξιολόγηση του τμήματος (2012-2013)
- Η αυτοαξιολόγηση του ΤΕΙ Ηπείρου συνολικά (Σεπτέμβριος 2015)
- Η εξωτερική αξιολόγηση του τμήματος Λογοθεραπείας (Ιούνιος 2013)

Τα οφέλη των αξιολογήσεων σε συνδυασμό για το Τμήμα Λογοθεραπείας

- **Ανέδειξαν** στο σύνολο την προσπάθεια που επιτελείται στο Τμήμα Λογοθεραπείας.
- **Χαρτογράφησαν** τα αδύνατα και αρνητικά σημεία του.
- **Διαμόρφωσαν** το σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη του Τμήματος.

Τα αρνητικότερα των αρνητικών σημείων...

- Η αναλογία καθηγητών προς φοιτητές είναι **1:166**, η δεύτερη χειρότερη στο ΤΕΙ Ηπείρου, μετά τη Νοσηλευτική (1:195). Με δεδομένη όμως την **ΠΛΗΡΗ ΕΛΛΕΙΨΗ** μόνιμου βοηθητικού διδακτικού και τεχνικού προσωπικού (**Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.** δηλαδή 0/42 και 0/22 στο σύνολο του ΤΕΙ μας) που συνδράμει στην εκπαιδευτική διαδικασία η αναλογία είναι μακράν η χειρότερη.*
- Από τα έξι μέλη Ε.Π. μόνο ένα, μάλιστα στη χαμηλότερη βαθμίδα και χωρίς ολοκληρωμένη τη διδακτορική διατριβή, έχει ειδικότητα Λογοθεραπείας.
- Στο τμήμα λειτουργούν **πέντε ερευνητικά εργαστήρια** (Ακοολογίας-ανατομίας/φυσιολογίας ακοοφωνητικών οργάνων, μαθησιακών δυσκολιών, πειραματικής νευροφυσιολογίας, λογοπαθολογίας Η/Υ και ηλεκτρονικών υπολογιστών) **χωρίς κανένα μέλος τεχνικού προσωπικού!**
- Τα ακαδημαϊκά έτη από 2007-2008 ως και 2012-2013 οι εισακτέοι στο τμήμα ήταν >215 ετησίως, **με αποκορύφωμα το έτος 2010-2011 που εισήχθησαν 285!!** Η αποφοίτησή τους σταδιακά από φέτος θα επιτρέψει στο τμήμα να “αναπνεύσει” σχετικά, μια και οι εισακτέοι τα τελευταία 3 έτη είναι 128, 156 και περίπου 120 αντίστοιχα.

* Πηγή : Έκθεση Αυτοαξιολόγησης ΤΕΙ Ηπείρου (Άρτα, Σεπτέμβριος 2015).

Final Conclusions and recommendations of the EEC

- implement the on-going **operation and expansion of the in- house clinical facility**
- the T.E.I. should consider creating a dedicated position and office that would facilitate the administration, the processing, and submission of grants, contracts, patents, intellectual property, transfer from research to technology, and facilitate contacts with stakeholders.
- **foster trans-disciplinary research within the SLT Department and other Departments in T.E.I. and other universities.**
- consider increasing the existing potential for translational research between theory and practice.
- **move forward in successfully implementing a masters degree, through T.E.I.**
- the pending **reduction in student numbers** for the academic year 2013-14 should be maintained in future years.
- **three methods of building capacity of faculty should be considered: (i) increasing the number of permanent full-time faculty; (ii) sustaining continuity of part-time adjunct faculty in order to ensure quality assurance; or (iii) merging of the T.E.I. SLT Department with the University of Ioannina**
- consider linking research to practice through the dissertation and clinical practicum experiences
- **when new full-time faculty appointments are allocated, that they ensure these are individuals with degrees in speech and language therapy.**
- standardize evaluation methods for all courses through regular periodic student feedback
- appoint a dedicated student advisor for academic guidance, tutoring, and advice
- include a standardized method for critical assessment of diagnostic and therapeutic procedures with respect to evidence-based practice
- introduction of a peer-reviewed process of their teaching methods and translational research

Προσπάθειες στην κατεύθυνση της ακαδημαϊκής ανάπτυξης

- Έναρξη λειτουργίας αυτοδύναμου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών.
- Ενεργοποίηση (κεντρικά στο ΤΕΙ μας) του θεσμού των πανεπιστημιακών υποτρόφων.
- Κλινική Λογοπαθολογία στο χώρο του ΤΕΙ (ήδη σε λειτουργία από έτους).
- Επικαιροποίηση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών (το νέο είναι ήδη σε ισχύ από τον Σεπτέμβριο του 2014).
- Περαιτέρω σύνδεση και συνεργασία του Τμήματος με Πανεπιστήμια εσωτερικού και εξωτερικού.
- Σύνδεση του Τμήματος με φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και την αγορά εργασίας.

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του Τμήματος Λογοθεραπείας

- Έναρξη λειτουργίας από το τρέχον ακαδημαϊκό έτος αυτοδύναμου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών με τίτλο **«Διεπιστημονική προσέγγιση αναπτυξιακών και επίκτητων διαταραχών επικοινωνίας»** (ΦΕΚ Τεύχος Β, αρ. φύλλου 427, 24/3/2015).
- Ήδη υποδεχόμαστε **τους πρώτους 25 μεταπτυχιακούς φοιτητές** (οι 24 πτυχιούχοι Λογοθεραπευτές, οι πιο πολλοί απόφοιτοι του τμήματός μας).
- Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα συνδεθούν ερευνητικά με τα μέλη ΕΠ, τους πανεπιστημιακούς υποτρόφους και τους επιστημονικούς συνεργάτες του τμήματος με **ελάχιστο απαιτητό μια δημοσίευση ο καθένας** στα πλαίσια εκπόνησης της διπλωματικής τους εργασίας.
- Αναλόγως της εμπειρίας τους θα αναλάβουν, σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας του ΠΜΣ, **επικουρικό έργο επίβλεψης προπτυχιακών φοιτητών**.
- Συγκεκριμένος αριθμός εξ' αυτών θα αναλάβουν σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας του ΠΜΣ, **επικουρικό διδακτικό έργο σε προπτυχιακά μαθήματα**, με ταυτόχρονη έκπτωση διδάκτρων και δυνατότητα αντιμισθίας από τον προϋπολογισμό του ΠΜΣ, μειώνοντας περαιτέρω την ανάγκη πρόσληψης επιστημονικών/εργαστηριακών συνεργατών.

Πανεπιστημιακοί υπότροφοι

- Ως τμήμα ένθερμα υποστηρίζουμε και παρακαλούμε για παγίωση του θεσμού των πανεπιστημιακών υποτρόφων, ώστε αξιόλογοι επιστήμονες να συνδεθούν σε μονιμότερη βάση με το τμήμα, αξιοποιώντας τη δυναμική τους σε διδακτικό-εκπαιδευτικό, κλινικό, ερευνητικό και διοικητικό επίπεδο. Εξάλλου η Επιτροπή Εξωτερικής αξιολόγησης μας το ζήτησε, αν δεν μπορούμε να (ή εως ότου) αυξήσουμε τον αριθμό των μόνιμων μελών Ε.Π. (“...**sustaining continuity of part-time adjunct faculty** in order to ensure quality assurance...”)
- Ευελπιστούμε να προσλάβουμε τέσσερις υποτρόφους, **3 λογοθεραπευτές πλήρους απασχόλησης και μια νευρογλωσσολόγο μερικής απασχόλησης**. Για τις 4 θέσεις λογοθεραπευτών υπεβλήθησαν 8 αιτήσεις (οι 3 πληρούν τα προβλεπόμενα από το νόμο κριτήρια) και για τη θέση της γλωσσολόγου-νευρογλωσσολόγου 2 αιτήσεις.
- Και οι τρεις λογοθεραπευτές είναι υποψήφιοι διδάκτορες (δύο σε σύμπραξη με την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και μια με την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας) με ένα μέλος Ε.Π. του τμήματός μας στην τριμελή τους επιτροπή. Η νευρογλωσσολόγος είναι διδάκτωρ και ήδη συνεργάζεται μαζί μας σε ένα ερευνητικό πρωτόκολλο.
- Και οι τέσσερις έχουν εργαστεί ως επιστημονικοί ή εργαστηριακοί συνεργάτες του τμήματος.
- Με την έλευσή τους το τμήμα αυτή την ακαδημαϊκή χρονιά **δεν θα χρειαστεί κανέναν συνεργάτη για διδασκαλία θεωρητικού μαθήματος**, ενώ θα χρειαστεί μόνο 3-4 επιπλέον συνεργάτες για την υποστήριξη των κλινικών ασκήσεων. Τα τελευταία 2 ακαδημαϊκά έτη απασχολήθηκαν 15 και 14 συνεργάτες αντίστοιχα. Προβλέπεται δηλαδή ο αριθμός τους να μειωθεί κατά δέκα.

Κλινική Λογοπαθολογίας στο ΤΕΙ

- Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014 ιδρύθηκε η **Κλινική Λογοπαθολογίας εντός του ΤΕΙ** προκειμένου να συμβάλλει στη βελτιστοποίηση της κλινικής κατάρτισης των φοιτητών και να “ανοίξει τις πόρτες” του τμήματος στους κοινωνικούς φορείς, τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες και τον πληθυσμό της ευρύτερης περιοχής.
- Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2014 – 2015, η Κλινική λειτούργησε 2 ημέρες εβδομαδιαίως, όπου εντάχθηκαν σε πρόγραμμα λογοθεραπευτικής παρέμβασης κυρίως παιδιατρικά περιστατικά.
- Στην Κλινική ασκούν κλινικό έργο εκ περιτροπής μόνιμο Επιστημονικό Προσωπικό του Τμήματος και Εργαστηριακοί Συνεργάτες-Λογοθεραπευτές του Τμήματος, υπό την εποπτεία της Υπεύθυνης της Κλινικής Άσκησης.
- Ο χώρος της Κλινικής είναι προς το παρόν περιορισμένος σε μία αίθουσα συνεδρίας με ανάδρομο καθρέπτη στην μία πλευρά της, ώστε να μπορούν να παρακολουθούν τις συνεδρίες ασκούμενοι φοιτητές.
- Η διακοπή της συνεργασίας με τους συνεργάτες τους θερινούς μήνες, η αβέβαιη συνέχιση της συνεργασίας με αυτούς τον επόμενο χρόνο, η έλλειψη διαμορφωμένων χώρων, η αδυναμία γραμματειακής υποστήριξης της κλινικής και η μη ενεργοποίηση του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου για την παροχή αμοιβομένων υπηρεσιών, είναι οι βασικοί λόγοι που η προσπάθεια δεν πέτυχε ακόμη τους στόχους της.

Προτάσεις - άμεσες ανάγκες

- Σταθεροποίηση σε βάθος χρόνου της σύνδεσης του Τμήματος με συνεργάτες, κατά προτεραιότητα Λογοθεραπευτές.
- Απασχόληση **δύο τεχνικών** για την υποστήριξη των εργαστηρίων (ένας με ειδίκευση τα ιατρικά εργαστήρια κι ένας τους υπολογιστές).
- Απασχόληση **ενός γραμματέα κλινικής**, που θα συντονίζει τόσο τη **λειτουργία της Κλινικής** εντός του ΤΕΙ, όσο και την **Κλινική Άσκηση των φοιτητών** (που διενεργείται σε τέσσερα συνεχόμενα εξάμηνα σπουδών) σε δομές εντός και εκτός ΤΕΙ (Νοσοκομεία, Κέντρα Αποκατάστασης, Σχολεία, ΕΛΕΠΑΠ, Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Μέριμνα κλπ).
- Ενεργοποίηση του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου για την **παροχή αμοιβομένων υπηρεσιών** στην Κλινική Λογοπαθολογίας στο χώρο του ΤΕΙ, μέσω του ΕΛΚΕ.
- **Έκτακτη οικονομική ενίσχυση από τον ΕΛΚΕ** για τις άμεσες ανάγκες λειτουργίας του Μεταπτυχιακού και την ερευνητική δραστηριότητα που θα εμπλέκει τους μεταπτυχιακούς φοιτητές μας (αγορά υπολογιστών, λογισμικού, υλικού απαραίτητου για τις θεραπευτικές συνεδρίες της Κλινικής, διαμόρφωση χώρων της Κλινικής, προωθητικές ενέργειες, κλπ).
- **Μείωση του αριθμού των εισακτέων φοιτητών**, με βάση τις ανάγκες της χώρας, τις δυνατότητες εκπαίδευσης και την αντιστοιχία με το Τμήμα Λογοθεραπείας του ΤΕΙ της Πάτρας (το τμήμα έχει ζητήσει ο αριθμός των εισακτέων να μην υπερβαίνει τους 100).
- **Σύνδεση της πρακτικής άσκησης** των μεταπτυχιακών αρχικά (και των προπτυχιακών στη συνέχεια) φοιτητών **με την αγορά εργασίας**.

Μελλοντικές προοπτικές

- Δημιουργία Σχολής Αποκατάστασης που θα συμπεριλαμβάνει κύκλους σπουδών Λογοθεραπείας, Εργοθεραπείας και Φυσικοθεραπείας.
- Ανέγερση σύγχρονου, κατάλληλου για ακαδημαϊκές δραστηριότητες, κτιρίου για τη φιλοξενία των δραστηριοτήτων του Προπτυχιακού και Μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών του τμήματος, την έρευνα και τις δραστηριότητες της Κλινικής Λογοπαθολογίας με δυνατότητα παροχής υπηρεσιών αποκατάστασης σε εξωτερικούς αλλά και εσωτερικούς ασθενείς.
- Στελέχωση του Τμήματος με καταξιωμένους επιστήμονες, Λογοθεραπευτές κατά προτεραιότητα, από την Ελλάδα και το Εξωτερικό.
- Κατοχύρωση της δυνατότητας εκπόνησης αυτόνομα διδακτορικών διατριβών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η ειδικότητα του Λογοθεραπευτή, οι αντίστοιχες σπουδές και κατ' επέκταση το τμήμα Λογοθεραπείας πρέπει να καταλάβουν σημαντική θέση στο σύστημα υπηρεσιών υγείας στη χώρα μας, χωρίς ωστόσο να έχουν μέχρι σήμερα αναπτυχθεί έτσι ώστε να εκπληρώνουν αυτές τις απαιτήσεις.
- Η διαδικασία Εξωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος Λογοθεραπείας τον Ιούνιο του 2013 ήταν το κομβικό σημείο στη δεκαεξάχρονη πορεία του.
- Χωρίς πανηγυρισμούς για τα εγκωμιαστικά σχόλια, πρέπει να δουλέψουμε σκληρά (ήδη το κάνουμε) σε καθένα από τα 13 σημεία που μας επέστησαν την προσοχή και ουσιαστικά διαμόρφωσαν τον οδικό χάρτη της επόμενης δεκαετίας.
- Οι προσπάθειες βελτίωσης και ανάπτυξης του τμήματος πρέπει να ενεργοποιήσουν όλους μας προς την κατεύθυνση αυτή.

Σας ευχαριστώ πολύ!